

פרטי כל מספר א' / ג

מישיבת ועדת חוקה וזקוק ומשפט שחקיימה ביום ד'
ז' תמוז תשי"א (11.7.51) בשעה 15.30

נוכחו חברי הועדה :

- נ. ניר - היו"ר
- ב. אזניה
- ע. אסף
- ד. בדר
- ד. בר-רב-חאי
- ז. בר-יחודה
- ב. צ. דינבורג
- ה. הרץ
- ז. זרחמטינג
- ק. כהנא
- ע. פימון
- ק. קליבנוב
- ז. שזר
- א. תבור

גב' ר. כהן - בזכות דעה מיעוצת

מזמנים :

- א. צידון - ממזכירות הכנסת
- ה. כהן - היועץ המשפטי
- ה. צדוק - המשנה ליועץ המשפטי
- מר קרן-צבי - ממשרד המשפטים

היו"ר נ. ניר :

אני פותח את הישיבה.

ועדת המשנה יושבה בשתי ישיבות וחושבת שגמרה את עבודתה.

לפני ועדת המשנה היו שני החוקים: החוק של הממשלה והחוק של הגב' ר. כהן. ברוב דעות החליטה ועדת המשנה לקחת בתור יסוד את החוק של הממשלה. לחוק זה נכנסות הצעות שונות של חברי הועדה וגם של הגב' ר. כהן, מחוק שהוצע על ידה.

הנוסח שנתקבל על ידי רוב הועדה מונה לפניכם. ישנן גם כמה הסתייגויות לנוסח זה, אך הן טרם נוסחו. הרשות לחברי הועדה להכניס את הסתייגויותיהם שכבר חושמעו או שלא נוסחו וכן הרשות ליתר חברי הועדה להכניס הסתייגויות חדשות.

קודם כל ברצוני להודיעכם כי החלטנו ששם החוק יהיה: "חוק שוויון האשה". השם הקודם היה: "חוק שוויון זכויות האשה".

את הדיון על שם החוק נקיים לאחר שנעבור על

כל סעיפיו.

אני מציע ששם החוק ישתר כפי שהציעה הגב' ר. כהן: "חוק המשפחה ושוויון האשה".

ז. בר-יחודה :

אני מציע לדון על כך עכשיו.

סעיף מספר 1 :

"האשה כאיש ראוייה לכל פעולה משפטית; ואין
נוהגים בכל פעולה כזאת לגבי אשה, באשר היא
אשה, אלא כפי שנוהגים לגבי איש".

היו"ר נ. ניר : לסעיף זה ישנה גם הצעה של סופיק טובי המציע למעשה
כמעט אותה הצעה כשלי.

הצעתו: "האשה והגבר שווים בזכויות ובחובות. כל חוק
המנוגד לכך - בטל ומבוטל".

ת. צדוק : חבר הכנסת הררי אמר בישיבת הכנסת, ובצדק, כי אילו הייתה
לנו חוקה כתובה, יתכן מאד שהיינו יכולים להסתפק בהורח
כלליות האומרת שהאשה והאיש שווים בעיני החוק וכי כל חוק אחר שנתקבל
במדינה, בין שנתקבל לפני החוקה או אחריה, שאפשר לגלות בו שהוא סותר
באיזה אופן שהוא את החוקה הזו, אפשר היה להגיד שהוא בטל.

המצב במדינה הוא שאין לנו חוקה כזו. לכן עלפנו לכוון
את החוראות החוקיות שלנו כדי להשיג תוצאות משפטיות ממשיות.

הסעיף הראשון מכוון לתת לאשה את הכשרות לפעולות משפטיות
בכל אותם העניינים שבהם כיום כשרותה לפעולות משפטיות פגומה. יש להבדיל
יפה בין זכויות וכשרות משפטיות. בעיני המשפט העברי ישנם שלושה עניינים
בהם כשרותה המשפטית של האשה פגומה. והם: כשרות להעיד, כשרות לדון
והכשרות להיות אפוטרופוס. שלושה עניינים אלה אינם של זכויות.

הנוסח הכללי האומר שהאשה והאיש שווים בזכויות - נוסח
שהוצע בממשלה על ידי הרב מימון - אינו נראה לנו כמשיג את המטרה המשפטית
שהצבנו לעצמנו. כי במקומות שונים במשפט העברי אפשר למצוא חכרזות כלליות
שהאשה שווה לאיש. בכל זאת ההכרזה הכללית של שוויון בעיני הדינים שבתורה
לא מצאה הוראות ספציפיות אד-חוק אשר פגעו בכשרותה המשפטית של האשה.

לכן אנו סבורים שאם נכתוב את הנוסחה הכללית יותר,
שהאשה והאיש שווים בזכויות לכל דבר, לא השגנו שום מטרה משפטית ולא
שינוי במאומה את המצב החוקי הקיים.

עלינו לכוון את הוראות החוק שלנו לסילוק הפליות חוקיות
ממשיות קיימות בחוק. הפליות אלה קיימות בשטחים שונים וכל אחד מסעיפי
החוק המוצע מכוון לסילוק ההפליות בשטח מסוים, לסילוקן בתחום ההפליה
המשפטית.

אם תנקטו בלשון הכללית יותר של שוויון בעיני החוק
לזכויות וחובות, אנו חוששים שאמנם יתקבל סעיף אשר מבחינה דקלרטיבית
יפאח אטרקטיבי יותר, אך את המטרה הממשית לא ישיג.

בנוגע לסיפא של הסעיף הראשון, ברצוני לומר כי אין
לנו כל ענין לנקוט בלשון שיש בה לפגוע במשהו בחוק הדתי. יש לנו ענין
לנקוט בלשון הרכב ביותר מנקודת הפגיעה בחוק הדתי והמשיגה את המטרה
שאנו רוצים בה. אין אנו מבטלים חוק דתי. אנו אומרים שבאותה מידה שקיים
איזה דין המפלח את האשה לרעה בשטח הכשרות המשפטית, אין נוהגים לפגוע.
אנו סבורים כי סעיף זה יחד עם סעיף מספר 8 המטיל את הוראות החוק הזה
כחובה על כל בית-דין במדינה, מספיק כדי להבטיח את הכשרות השווה של האשה,
בלי לנקוט בלשון שיש בה כדי לפגוע.

כן לגבי הרישא של הסעיף. יתכן שהלשון הכוללת יותר גם ברישא
היתה צפוייה לחיות, במקום המלה "ראוייה" המלה: "כשרה". מדוע כתבנו את
המלה "ראוייה"? - חשבנו שאם לפי דיני ישראל נאמר שאשה פסולה לעדות, אין
לנו דוקא הכרח לבוא ולומר את ההיפך המדוייק. נקטנו לשון נייטרלית
יותר מתוך רצון להמנע מפגיעה ויחד עם זה להבטיח את המטרה המשפטית
העומדת לפנינו.

חיו"ר נ. ניר :
אני אומר את ההיפך משאמר מר צדוק: היות ואין לנו דקלרציה בחוקה, אני מכניס את חפרינצ'ים דקלרטיבי של החוקה כאן.

אני מבין את האדיבות כלפי הדתיים, אבל אני נוטה תמיד לכתוב בפירוט מה שאני רוצה, מכלי להתחשב באדיבותם אם אמנם "בטל" ברצוני שיהיה ברור כי בטל. אם יהיה כתוב שחוק בטל, יהיה ברור שאין להשתמש בו.

הררי :
הבעתי את השקפתי שאני מתנגד גם לשם החוק וגם להחילתו, כי גם השם וגם תחילת החוק הוא אחד הדברים הפוגעים ביותר באשה שיכולנו לעשות, כי זה נותן הנחה שהגבר הוא עליון ועכשיו אנו מעלים את דרגת האשה עד כדי דרגת הגבר.

חסתיגותי תהיה: האשה והאיש שווים בזכויות וכל חוראה בחוק האזרחי או הדתי המפלה את האשה באשה היא אשה, או את האיש באשר הוא איש - בטלה.

חיו"ר נ. ניר : אני מצטרף להסתייגותו של מר הררי.

י. בר-יהודה : אם ישנם בין חברי הועדה כאלה המוכנים להצביע בעד הנוסח של ניר-הררי בתנאי שבמקום המלה "בטלה" יהיה כתוב: "אין נוחגים לפיו", אני אהיה מוכן להציע שנקבל את הנוסחה הזו.

ז. שזר : אני מציע לכתוב: "האשה כאיש ראוייה".

כאשר רצו לתח זכויות לגר, כתוב בתורה לא הגר ראוי כאזרח, אלא: "משפט אחד לגר ולאזרח בתוכנו". כלומר, שניהם יחד שווים.

אני מסכים לדברי מר צדוק.

תושבני כי יותר ברור ויפה יהיה אם נגיד: "דין אחד לאשה ולאיש לכל פעולה משפטית", או: משפט אחד לאשה ולאיש לכל פעולה בית-דין".

אם חברי הועדה כהנא וורהפטיג אמרו לי שהם מצביעים בעד סעיף זה יחד אתנו ואינם יכולים להצביע בעד הסעיף בו תהיה כתובה המלה "דין", אלא המלה "ראוייה", אני מוכן להסיר את הצעתם. אבל, אם נעביר הצעה זו נגדם, הרי אני מציע לכתוב כפי שנסחתי לעיל: "דין אחד לאשה ולאיש לכל פעולה משפטית".

גב' ר. כהן : בנוגע למלה "ראוייה" יתכן כי בשביל מי שיוודע היטב את השפה המלה הזו היא בשבילו חסרמין חשוב ביותר. אבל החוק מכוון לאזרח אשר אינו חייב לדעת את השפה על בוריה והמלה "ראוייה" יוצרת רושם כאילו ישנו מישהו גבוה בדרגה ושני הנמוך ממנו.

אני מקבלת את הצעת מר שזר ואיני מקבלת את הצעת מר ניר ולא את הצעת מר הררי, כי ידוע לי מה בא בחוק אחרי הסעיף הזה. לשם מה לי לרמות את הנשים בהכרזה הזו?

הייתי מציע במקום המלה "ראוייה" לכתוב: "כשרה".

ז. ורהפטיג : הסתייגות אבנסואלית להצעת מר ניר: "וכל חוראה המפלה את האשה לרעה - אין נוחגים לפיה".

אני מציע למחוק בהסתייגולו של מר ניר את המלים: "בחוק האזרחי או היחודי" וכמו כן למחוק את המלה "בטלה".

בנוגע להצעת מר שזר, איני רוצה להכנס כרגע לפרטים. הייתי מבכר את לשון הצעת הממשלה, לא מפני שיש הבדל גדול בין שתי הצעות, איני רואה את ההבדל, אלא מפני שהייתי צריך לחשוב קצת יותר על הצעת מר שזר אשר לא ידעתייה לפני כן. אבל אילו היה כן, הייתי צריך מר שזר להציע: "משפט אחד לאשה ולאיש ואין נוחגים לפי כל חוראה המפלה את האשה לרעה".

חיו"ר נ. ניר : איני יכול לקבל הסתייגות להסתייגותי. או שהכנסת תקבל את הסתייגותי, או שתדחה אותה. אך אין להכניס

הסתייגות להסתייגות.

לר.

ה. צדוק : מבחינת התוצאה המשפטית אין הבדל בין הצעת הממשלה לבין הצעה פר שזר.

נסיחתי לצרף כמה הצעות שנשמעו כאן. אולי אפשר להתאחד על נוסחה כזו:

"דין אחד יהיה לאשה ולאיש לכל פעולה משפטית; וכל הוראת חוק המפלה את האשה באשר היא אשה, - אין נוחגים לפיה".

גב' ע. מימון : במקום המלה "ראויה", אני מציעה לכתוב: "זכאית".

י. בדר : אני מציע לחוסף: "ראויה לרכישה כל זכות ולכל פעולה משפטית".

ה. צדוק : הצעת מר בדר נוגעת לסעיף מס. 2 ואני מציע לו להציעה שם.

היו"ר נ. ניר : את התיקונים "כשרה" או "ראויה" או "זכאית", אצביע אחרי כן. עתה אצביע את הנוסחה הכוללת.

לפנינו שלוש נוסחאות: (1) הנוסחה שהוצע על ידי ועדה המשנה; (2) הנוסחה שהוצע על ידי מר חררי; (3) הנוסחה שהוצע על ידי מר צדוק.

גב' ע. מימון : אני מסירה את הצעתי.

ה צ ב ע ה

2 - בעד הנוסחה מס. 1 - האשה כאיש ראויה לכל פעולה משפטית; ואין נוחגים בכל פעולה כזאת לגבי אשה, כאשר היא אשה, אלא כפי שנוחגים לגבי איש.

3 - בעד הנוסחה מס. 2 - האשה והאיש שווים בזכויות וכל הוראה בחוק האזרחי או הדתי המפלה את האשה באשר היא אשה, או את האיש כאשר הוא איש - בטלה.

8 - בעד נוסחה מס. 3 - דין אחד יהיה לאיש ולאשה לכל פעולה משפטית; וכל הוראת חוק המפלה את האשה באשר היא אשה - אין נוחגים לפיה.

ה צ ע ה נ ת ק ב ל ה

ח ס ת י ג ו ת : לחברי הועדה: ורהפטיג, ניר, חררי.

גב' ר. כהן : במקרה שבמליאה תתקבל הצעת הממשלה, אני מציעה לכתוב את המלה "זכאית" במקום "ראויה".

סעיף מספר 2 :

"לאשה נשואה מלוא הכשרות לקניין ולעשייה בקנייניה; ואין קנייניה שרכשה לפני הנישואין נפגעים על ידי קשר הנישואין".

היו"ר נ. ניר : לסעיף זה ישנה הסתייגות של מר חררי, חגב' כהן ושלי:

"כל מה שנרכש על ידי אחד מבני הזוג, בין לפני הנישואין, בין בתקופת הנישואין, הוא קנינם המשותף, אלא אם הוסכם ביניהם

אחרת. הרכוש יהיה קפוטם המשותף בין אם בפועל הוא רשום או מוחזק על-ידי הבעל או האשה.

במקרה ויסכימו אחרת, בין לפני הנשואין או אחריהם, יהיה הסכם כזה בר-תוקף רק אם ייהתם בפני נוטריון כדת וכדין².

לסעיף זה אני מבקש להוסיף כמו כן:
"האשה תפשיח לבחור לה מקצוע ולעסוק בו בלי

הסכמת בעלה".

אני מציע להוסיף כאן את סעיף מס. 2 מחצת
הגב' ר. כהן.

י. בר-יהודה :

זה מופיע בסעיף מס. 3.

חיו"ר נ. ניר :

אני מבקשת שיהיה ברור כי האשה גם כן נהנית
מחקנין ומחרכוש וכי היא נהנית גם מפירותיו.

גב' ר. כהן :

בסעיף 5 של הצעתי מדובר על כך שהאשה רשאית
לעסוק בלי רשות בעלה במלאכה, בפרנסה ובמשלה-ידה. ברצוני שסעיף זה
יוכנס לחוק.

אבקש להוסיף: "כל מה שנרכש על ידי אחד מבני-
חזוג בתקופת הנשואין הוא קניינם המשותף".

חיו"ר נ. ניר :

חושבני שצריך לכתוב גם משהו בקשר לזכויות
האשה הבלתי-נשואה.

י. בדר :

סעיף מס. 1 נוגע רק לפעולות משפטיות ולא
לירושה וכד'. הצעתי: "האשה בתור נושא זכויות והתחייבויות, דינה
כדין גבר". אני מציע שזה יהיה הסעיף הראשון בחוק.

צריך להטיל על הבעל והאשה חובת רישום
רכושם מלפני הנשואין, כדי שבמקרה של פשיטת רגל לא יירשם כל הרכוש
על שם אחד מבני חזוג, לרעת הנושים.

במקרה שהפתיגותנו בנוגע לרכוש המשותף
לא התקבל, חרינו מציעים הסתייגות אלטרנטיבית:

חיו"ר נ. ניר :

"אם אחד מבני חזוג מבזבז את רכושו הנפרד
לצרכי מותרות או מתנות או בצורה אחרת וכתוצאה מכך עלול הרכוש להפסיד
מערכו יותר מחמישית, או כשיש חשש מבוסס של הברחה הרכוש הנפרד באופן
חאר, זכאי בן חזוג האחר לפנות לבית המשפט המחוזי בבקשה להטיל עיקול
על הרכוש או למנוע את הפעולות המזיקות כדלעיל".

המלה "בקנייניה" מופיעה בשני הסעיפים. ברצוני
שיהיה כתוב "בקנין המשותף".

גב' ע. מימון :

כמו כן אני מציעה שבכל מקום בחוק יהיה כתוב:
"אשה נשואה ובלתי-נשואה".

עלינו לקבוע את העקרון. לפי העקרון נמצא
את הדברים המשפטיים. אם לא נפתור אותם ביום
אחד, הכנסת השניה תכניס עוד שיפורים בחוק זה.

י. חררי :

הצעתי פותרת את עניני המזונות, הירושה, צוואה.
לדעתי היא פותרת גם הרבה בעיות אחרות. לדעתי הצעה זו היא כל כך יסודית
בחיי האיש והאשה, שלא יתכן לעשות חוק ולחתעלם ממנה.

הנמוקים שחזמן קצר ולא נספיק, אינם נמוקים

שיכולים להשמע כאן.

אני מתנגד לסעיף מס. 2

ז. ורחפטיג:

אני חוזר לסעיף מס. 1.

בנוסף שהתקבל על ידי רוב הועדה שכתו לחוסר:
"וכל חוראת חוק המפלה את האשה באשר היא אשה
לגבי פעולה משפטית". אני מציע להוסיף זאת.

ח ת ק ב ל

לסעיף מס. 2:

אם רוצים לחכנס לבעית הרכוש ויחסי ממון בין איש
ואשה, חייתי מבקש ממשרד המשפטים להכין הצעה על בעיה זו לפי דיני ישראל.
אי אפשר לדון על כך בלי לדעת את הבעיה.

י. קליבנוב:

אם ברצוננו להביא דבר מה לפני הכנסת הראשונה עוד
בחודש אוגוסט, הרי שנוכל לעשות זאת רק לפי ההצעה
המינימלית שהתקבלה בוועדה המשנה.

י. בר-יהודה:

לחסי יגות המשותפת של ניר-הררי-כגן, אני מציע
כי בין הדברים שנרכשו על ידי אחד מבני הזוג יהיה
כחוב במפורש כי חכונת גם למסק. כלומר, רכוש חכירה. כמו כן מניח
בקואופרטיב וכד'.

חיו"ר נ. ניר:

כל זה נכלל במושג "רכוש".

י. בר-יהודה:

רשמתי כמה סעיפים מהצעת הגב' כגן אשר אם לא יתקבלו
על ידי רוב הועדה, אני מציע אותם כחסי יגו ת.
ואלה הסעיפים מהצעת הגב' כגן שאני מציע לכלול
בסעיף מס. 2: סעיפים 2, 4, 5, 14, 16, 17 ו-19.

אם הצעתי זו תידחה, אציע שהחוק ייקרא לא בשם
"חוק שוויון האשה", כי אין אמת בזה, אלא: "חוק לביטול אחדות מהגבלות
לגבי האשה".

גב' ר. כהן:

אם החסי יגות המשותפת של הררי-ניר ושלי לא
תתקבל במלואה, ברצוני לחכנים חסי יגות אלטרנטיבית
שמסק, בית, דירה, חדר או חוזה שכירות וכד' ייחשבו כרכוש אמנותך של
שני בני הזוג.

ח. צדוק:

כמנסחים לא נוכל למלא את תפקידנו אם יוסל עלינו
במסגרת הזמן העומד לרשותנו בכנסת הזו לנסח הסדר
חוקי לבשת חרכוש המשותף.

אני מציע לוועדה או להשאייר את כל הפרשה הזו להסדר
בשלב מאוחר יותר, או לעכב את הדיון עד שהדבר ייעשה.

בקשר להערת מר בדר שצריך להנחיה את השוויון הז
גם לגבי אשה בלתי נשואה, ברצוני לומר כי בכל החוק נקטנו עמדה מעשית.
השתדלנו לבחון בחוק היכן ישנה הפליה ולסלקה. במערכת החוקים של המדינה
אין כל סעיף המפלה לרעה את האשה בלתי נשואה.

בקשר להצעת מר בדר למקרה של פשיטת-רגל, אין לי
עדיין בטחון מוחלט שיש צורך בסעיף כזה. מפני שהשאלה אם בחוק האזרחי ביחסי
ממון חל הדין הדתי או הכללי היא שאלה שלא חוכרעה עדיין באופן כללי.

לפי פסק דין שחוצא לפני זמן קצר נקבע כי במדא
שהדבר נוגע לצד שלישי, הדבר מוסדר לפי החוק הכללי. כלומר, שכשרות האשה
לעשות בקניניה איננה נפגשת על ידי קשר הנשואין.

אנו חושבים כי הכשרות לחנות מפירות חרכוש כלולת
במלים "לעשה בקניניה". מאחר שהחוק שלנו מכוון לדברים מעשיים ולא
לדקלרציות, וכיוון שאין כל חוראה בחוק הקיים הפוסלת אתהאשה מלעסוק
באיזו שהיא עבודה, איננו חושבים שיש צורך בסעיף המכיר זאת.

העיר לי מר בדר, כי הרישא של הסעיף האומרת:
"לאשה נשואה הזכות המלאה, וכו'" יכולה להתפרש כמעניקה לאשה נשואה יותר
כשרות מאשר היתה לי אילמלא היתה נשואה. חכוונה היא שתהיה לה אותה הכשרות
אלמלא היתה נשואה. על כן אני מציע את התיקון:

"לאשה נשואה מלוא הקשרות לקניין ועשייה בקניניה
כאילו אה היתה נשואה."

חיו"ר נ. ניר :
להצבעה אני מעמיד את הנוסח עם התיקון המוצע על
ידי מר צדוק לגבי נשואה כאילו היתה לא נשואה;
נוסח ההסתיוגות שלי ושל מר הררי, כמו כן מצטרף אליו גם חבר הועדה ע. אסף
בקשר לרכוש המשותף; והתוספת שלי בנוגע לחופש האשה לבחור לה מקצוע וכו'.

ה צ ב ע ה

בעד סעיף מס. 2 כפי שנתקבל על ידי ועדת המשנה עם התקון
שחכנים מר צדוק

9 -

בעד הניסוח של הררי, אסף וניר

3 -

שתקבלה הצעת ועדת המשנה
בתקון של מר צדוק.

ח ס ת י ג ו ת - לחברי הועדה: ע. אסף, י. הררי, ר. כהן, נ. ניר

סעיף מס. 3 :

"האשה והאיש שווים במזונות, לזכות ולחובה;
והאב והאם שווים בחובת פרנסת ילדיהם."

חיו"ר נ. ניר :
לסעיף זה ישנן הסתייגויות של חברי הועדה:
קליבנוב, בר-יהודה וכחנא.

ק. כחנא :
אילו היו בהסתייגותו של חבר הועדה קליבנוב
הנסיבות יותר מבוררות, אפשר היה לקבלה. אבל,
כיוון שהיא אינה כרורה די צרכה, אני מתנגד לכל הסעיף הזה.

י. קליבנוב :
לא הצעתי שום דבר חדש, אלא לקבל את הנוסחה הקודמת
של הממשלה. הצעתי רק דבר נוסף.

אני מבין בין חובת המזונות שמטילים על האשה וזו
המושלטת על הבעל. החובה הראשונה המושלת על הבעל היא אבסולוטית בכל התנאים
והנסיבות והיא חובה. האשה חייבת רק במידה שהנסיבות מחייבות ונותנות.
אפשר גם להגדיר נסיבות אלה.

ז. ורמפיג :
אם הצעתי לא התקבל, אצטרף להצעת מר קליבנוב.

הצעתי: "בית-דין מוסמך יכול לחייב את האשה
במזונות בעלה ואת האם בפרנסת ילדיה, במידה שהנסיבות מחייבות ואין נותנות".

גב' ר. כהן :
אצביע בעד סעיף מס. 3 רק במקרה שתתקבל הצעה
בדבר רכוש משותף. במקרה שהצעה זו לא תתקבל, חריני
מסתייגת לגמרי פסעיף מס. 3.

י. בדר :
הצעתי: "האשה חייבת במזונות באלה שאין ביכלתו לזון
את עצמו, אם הנסיבות נותנות".

סעיף דומה אני מציע בנוגע לאם: "האם חייבת במזונות
ילדיה אם אין ביכלתו של האב לפרנס אותם, אם הנסיבות נותנות".

חיו"ר נ. ניר :
חבר הועדה בר-יהודה מציע להוסיף לסעיף מס. 3

להצבעה - (1) הסעיף כפי שנתקבל על ידי ועדת המשנה;

(2) הצעה למחוק את הסעיף;

(3) הצעה קליבנוב;

(4) הצעת בדר;

(5) הצעת בר-יחודה;

(6) הצעת ורהפטינג.

כמו כן ישנה הודעה של הגב' כהן ושל הרר ש
שום כמליאה לא תתקבל הצעתם בדבר רכוש משותף, אם יצביעו נגד סעיף מס. 3.

פ. רוזן - שר המשפטים: הריני להודיעכם כי הממשלה מוכנה לוותר על סעיף זה.

ה צ ב ע ה

בעד מחיקת הסעיף - 4

נגד - 7

הצעה לא נתקבלה.

ה ס ת י י ג ו ת : - לכהנא וורהפטינג.

פ. רוזן - שר המשפטים: נוסח הצעת מר קליבנוב הוא הנוסח המקורי של הצעה הממשלה ואני מבקש לקבלו.

ה צ ב ע ה

ללא כל התנגדות הוחלט לא לקבל את הנוסח
שנתקבל על ידי ועדת המשנה.

ברוב קולות נתקבל הנוסח שהוצע על ידי
מר קליבנוב.

ה ס ת י י ג ו ת : לי. בדר.

ברוב קולות נדחתה הצעת בר-יחודה.

ה ס ת י י ג ו ת : לבר-יחודה.

ה ס ת י י ג ו ת : לגב' ר. כהן (את נוסח ההסתייגות המציע ליו"ר)

במקרה שבמליאה לא תתקבל הצעה בדבר רכוש משותף, תינתן זכות להסתייגות לחבר הועדה הרר ולגב' ר. כהן להציע למחוק את הסעיף כולו.

י. בדר: אני מציע שיחיה סעיף משנה לסעיף 3 אשר יאמר בפירוש שאם החיים המשותפים של הזוג נפסקו מסיבות כהן אשם חבבל, האשה לא תחיה חייבת לו במזונות.

ה צ ב ע ה

בעד הצעה י. בדר - מיעוט,

נגד - רוב,

הצעה לא נתקבלה.

ה ס ת י י ג ו ת : לי. בדר.

סעיף מס. 4:

- (א) "האם והאב כאחד הם האפוטרופסים הטבעיים על ילדיהם; מה אחד ההורים, הנשאר בחיים הוא האפוטרופוס הטבעי.
- (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לפגוע בכוחו של בית-משפט או בית דין מוסמך לנחוג בעניני אפוטרופסו על ילדים, הן על גופם והן על רכושם, בהתחשב עם טובת הילדים בלבד."

חיו"ר נ. ניר: לסעיף זה ישנח הסתייגות של חבר הועדה כחנא: "בית משפט או בית-דין מוסמך קובע בעיני אפוטרופסות על ילדים, בין על גופם בין על רכושם בהתחשב עם טובת הילדים בלבד. דין אב ואם שווה לענין אפוטרופסות."

י. בדר: אני מציע למחוק את המלים: "טבעי" ו"טבעית".

י. חררי: חושבני כי הניסוח של סעיף 4(ב) אינו די ברור. לא הבינתי בתחילה שבית-דין יכול לנשל את האב או את האם ולמנות אפוטרופוס אחר. יש לפרש זאת.

ב. אזניח: אפשר לחוסף בסוף סעיף 4(ב): "... בטובת הילדים בלבד, על אף סעיף קטן (א)."

חיו"ר נ. ניר: בנוגע לנוסח עומדות להצבעה שתי הצעות: חנוסח שנתקבל על ידי ועדת המשנה וחנוסח המוצע על ידי חבר הועדה כחנא.

ה צ ב ה

בעד חנוסח המוצע על ידי כחנא - 1

נגד - רוב,

הצעת לא נתקבלה.

ח ס ת י ג ו ת: לחבר הועדה ק. כחנא.

ברוב קולות נתקבלה הצעת ועדת המשנה, כנ"ל.

ברוב קולות נדחתה הצעת י. בדר למחוק את המלה "טבעי".

ח ס ת י ג ו ת: לחבר הועדה י. בדר.

סעיף מס. 5:

- (א) "על אף האמור בכל חוק אחר, זכויות בעזבוץ של אדמת מולך ומטלטלים ייקבעו לפי ההוראות הניתנות בתוספת השניה לפקודת הירושה (1).
- (ב) הוראות סעיף זה יחולו על כל עזבוץ שחצו לחלוקתו יינתן אחרי שנכנס חוק זה לתקפו, אף אם המנוח מת לפני שנכנס חוק זה לתקפו."

(ג) (גירסא א'): אין חוראות סעיף זה חלות על נכסי עזבון שיש עליהם צוואה.

(גירסא ב'): אין חוראות סעיף זה חלות על נכסי עזבון שיש עליהם צוואה; על אף האמור בכל צוואה, יחא שמור לבן-זוגו של המנוח החלק בעזבון שהוא זכאי לו על פי דין.

ז. ורחפטיג :

בסוף סעיף 5(א) אני מציע להוסיף: "אולם מזונות האלמנה והבנות עד שתנשאנה יוסלו על העזבון לפני חלוקתו".

ח ע ב צ ח

בעד הצעת מר ורחפטיג - 1,
נ ג ד - רוב.

הצעה לא נחקבלה.

ח ס ת י י ג ו ת : לחבר הועדה ז. ורחפטיג.

לחבר הועדה ק. כהנא, המציע להוסיף בסוף סעיף 5(א) את המלים: "אולם זכות האלמנה למזונות אחרי מות האיש נשארת לה והיורשים חייבים בהם".

ברוב קולות נחקבל סעיף 5(א) שהוצע ע"י ועדת המשנה.

י. בדר :

לסעיף 5(ב) אני מציע שהיום המכריע יהיה יום מות המנוח. חוק זה יחול רק במקרים שהמנוח מת אחרי שחוק זה נכנס לתקפו.

ח ע ב צ ח

בעד סעיף 5(ב) כפי שהוצע ע"י ועדת המשנה - רוב,
נ ג ד - 2,

סעיף 5(ב) כפי שהוצע ע"י ועדת המשנה - נתקבל.

ח ס ת י י ג ו ת : לחברי הועדה בדר וקליבנוב.

ח. צרוק :

באשר לסעיף 5(ג), החכדל בין שתי הגירסאות הוא שלפי צא גירסא א' נשאר גם לחבא חתופש של האדם לצוות פרצונו, וזה חלק מהחוק הכללי של צוואה הקיים אצלנו כיום. ישנם נכסים מסוג מירי אליהם אין אדם יכול לצוות וחס מתחלקים על פי החוק העותומני. זה אינו חל על מירי, אלא על מולך ומטלטלין.

לפי החוק הקיים, לגבי מולך ומטלטלין יש חופש לאדם לצוות על רכושו. גירסא א' משאירה חופש זה בעינו.

לר.

חלק מהזכוון לבן-חזוג. שוב תעמוד חכעיה אם שריון זה מקומו בחוק זה ;
ואם שריון, האם רק לבן-חזוג?

חיו"ר נ. ניר :
למרות שגם אני מסכים שהמקום אינו כל כך טוב
לחוראה זו, אצלי השיקול של התועלת גדול יותר
מאשר השיקול של המקום.

אם אין מקבלים את החצעה בדבר רכוש משותף, יכול
הבשל לרשום את כל הרכוש על שמו ולפני מותו לא ישאיר צוואה לאשתו.
ברצוננו למנוע אפשרות שלאחר מות הבעל השאר האשה ללא כל רכוש ואמצעי מחייה.

ה צ ב ע ה

- בעד גירסא א' - 3 ,
 - בעד גירסא ב' - 6 ,
- נתקבלה גירסא ב'

ח ס ת י ג ו ת : לחבר הועדה ד. בר-רב-חאי.

י. בדר :
אני מציע שסעיף 5 (ב) יכתב: "הוראות סעיף זה
לא יפגעו בתוקף צוואה".

ז. ורחפטיג :
אני מבקש להצביע שנית את סעיף 5 (א) עם הניסוח
של חבר הועדה בדר ואחר כך את גירסא א' ו-ב של
סעיף 5 (ג).

חיו"ר נ. ניר :
מצביע קודם כל את חסימא של גירסא ב' מאחרי המלפפם:
"אך על אף" וכו'.

ה צ ב ע ה

- בעד חסימא של גירסא ב' - 7 ,
- נגד - 3

נ ת ק ב ל

ח ס ת י ג ו ת : לחברי הועדה בדר, קליבנוב, בר-רב-חאי.

חיו"ר נ. ניר :
מאחר שגירסא ב' נתקבלה, מציע חבר הועדה בדר שתחלק
הראשון ינוסח: אאאאא - "אין הוראות סעיף זה
פוגעות בתוקף צוואה".

ה צ ב ע ה

- בעד חרישא של סעיף 5 (ג) כפי שחוצע על ידי ועדת המשנה - 8
- בעד חנוסח שמציע חבר הועדה י. בדר - 1

נתקבל חנוסח שחוצע ע"י ועדת המשנה.

ח ס ת י ג ו ת : לחבר הועדה י. בדר.

ח. צדוק :
במקום "על פי דין", כפי שכתוב בסוף סעיף 5 (ג)
נכתוב: "על פי סעיף קטן (א)".

סעיף מס. 6 :

"אין חוק זה סוגע בדיני איסור והיתר
לנשואין ולגירושין".

חיו"ר נ. ניר :
אני מציע למחוק סעיף זה. במקרה והצעה זו לא
תקבל, אגא ש יש לי הסתייגות אלטרנטיבית:
לחשמיט את המלה "בדיני".

י. בדר :
אני מציע שסעיף זה ינוסח: "אין חוק זה נוגע לדיני
נשואין וגירושין".

ח צ נ ע ח

בחד מחיקת סעיף מס. 6 - 2,

נ ג ד - רוב,

הצעה לא נחקבלה.

ח ס ת י י ג ו ת : לחברי הועדה ניר וחררי.

ז. ורחמטיג :
אני מציע לכחוב: "אין כל זה בא לסגוע בדיני
נשואין וגירושין".

י. בדר :
אבקש להצביע את הצעתי: "אין הסעיף הראשון של חוק
זה נוגע לדיני נשואין וגירושין".

ח צ ב ע ח

בעד הצעה י. בדר - 2

נ ג ד - רוב

הצעה לא נחקבלה.

ח ס ת י י ג ו ת : לחבר הועדה י. בדר.

חיו"ר נ. ניר :
חבר הועדה בר-יחודה מציע להכניס בחוק זה סעיף
בדבר ביטול יבום, חליצה ועגינות.

ע. מימון :
הושכני שהעניין רציני מאד ואי-אפשר לדון עליו
ערב הכנסת השנייה. אני מציעה שענין חוק עגינות
ותליצה יועמד לדיון ולהחלטה בכנסת השנייה.

י. חררי :
עלינו להכניס חוראה שלא יהיה איסור להנשא על אנשים
שאינם נשואים.

ע. מימון :
האפשר להכניס סעיף האומר שהחוק על חליצה ועגינות
יועמד לדיון והחלטה בכנסת השנייה?

חיו"ר נ. ניר :
אם את רוצה לדבר על כך בכנסת, את יכולה לאשאגא
לשמור לך זכות להסתייגות ולדבר על כך במליאת הכנסת.

לר.

ה צ ב ע ה

בעד הכנסת סעיף בחוק זה המבטל את ענין היבום והחליצה
- 3 (שאשה אינה זקוקה לחליצה כדי שחוכל להנשא שנית)

נ ג ד - רוב

החצעה לא נחקבלה

ח ס ת י ג ו ת : לחברי הועדה בר-יהודה, חררי, מימון ור. כהן.

בעד הכנסת סעיף בנוגע לכיסול ענין עגינות
- 3 (חניסוח יובא)

נ ג ד - רוב,

החצעה לא נחקבלה

ח ס ת י ג ו ת : לחברי הועדה חררי, בר-יהודה, מימון ור. כהן.

ח י ו"ר נ. ניר : ישנה הצעה של חבר הועדה בר-יהודה להכניס לחוק זה את סעיף מס. 17 מהצעת החוק של חגב' ר. כהן, בנוגע לבנים ובנות שנולדו מחוץ לנשואין וכו'.

גב' ר. כהן : אין להפריד בין הסעיפים 17 ו-18 שבחצעת החוק שלי. אני מציע לצרף לחוק זה את שני הסעיפים הנ"ל.

ה צ ב ע ה

בעד הכנסת הסעיפים 17 ו-18 מהצעת החוק של גב' כהן לחוק זה - 2,
נ ג ד - רוב

החצעה לא נחקבלה

ח ס ת י ג ו ת : לחבר הועדה בר-יהודה המציע להכניס את סעיף מס. 17 מהצעת גב' כהן

ולגב' כהן המציע להכניס את הסעיפים 17 ו-18 מהצעתה.

ח י ו"ר נ. ניר : בוועדה המסנה עמדה גם שאלח של נטישת ילדים - סעיפים 11 ו-19 שבחצעת החוק של גב' כהן.

ה צ ב ע ה

בעד הכללת הסעיפים 11 ו-19 שבחצעת החוק של גב' כהן לחוק זה - מיעוט,
נ ג ד - רוב

החצעה לא נחקבלה

ח ס ת י ג ו ת : לחברי הועדה בר-יהודה וגב' ר. כהן.

ח י ו"ר נ. ניר : חיתח גם הצעה לכלול את סעיף מס. 20 מהצעתה של גב' כהן.

ה צ ב ע ה

בעד הכללת סעיף מס. 20 מהצעת חגב' כהן - מיעוט,
נ ג ד - רוב

סעיף מס. 7 :

"אין חוק זה בא לפגוע בכל חוראת חוק הבאה לחגן
על האשה באשר היא אשה".

נתקבל ללא כל התנגדות.

סעיף מס. 8 :

"כל בתי המשפט וכל בתי הדין המוסמכים לדון בעניני
המעמד האישי ינהגו לפי חוק זה".

היו"ר נ. ניר : לסעיף זה ישנה הסתייגות של חבר הועדה כחנא,
המציע לכתוב בסוף הסעיף: "מלבד בענינים
הנהונים לסמכות מקבילה".

ו. ורהפטיג : אני מציע להוסיף בסוף הסעיף את המלים:
"אלא אם כן הצדדים הם מבוגרים וחסימו לפני בית-
משפט או בית-דין מוסמך מרצונם הטוב להתדיין לפי דיני עדתם".

י. בדר : חושבני כי הצעה מר ורהפטיג דורשת פירוט יתר.
אני מציע בהור סעיף 8(ב): "על אף האמור בכל חוק
אחר מותר להביא תביעות לפי סעיפים 3, 4 ו-5 לבית המשפט האזרחי".

גב' ר. כהן : במקום סעיף 8 אני מציע סעיף כלהלן:
"יוקמו בתי דין לעניני משפחה; סמכותם, הרכבם
וכך מושבם ותחום שיפוטם ייקבעו על ידי שר המשפטים בתקנות".

היו"ר נ. ניר : חבר הועדה בר-יהודה מציע שאחרי סעיף מס. 8 יבוא
סעיף כלהלן: "יוקמו בתי דין לעניני משפחה לגבי
שאלות רכוש, מזונות, זכויות על הילדים".

ח צ ב ע ו ת

- בעד הצעת כחנא - 1
- נגד - 7, 8, 9

הצעה לא נתקבלה.

ה ס ת י ג ו ת : לחבר הועדה ק. כחנא.

- בעד הצעת ורהפטיג - 1
- נגד - 7, 8, 9

הצעה לא נתקבלה.

ה ס ת י ג ו ת : לחברי הועדה ורהפטיג וקליבנוב.

היו"ר נ. ניר : ישנה הצעה מרהיקה לכת של הגב' כהן והצעה
פחות רחבה של מר בדר.

כמו כן ישנה הצעה של הגב' דרורי האומרת:
"הסמכות לדון בתביעות לפי סעיף קטן (א) היא לבית המשפט המחוזי".

ה צ ב ע ה

בעד הצעת גב' כהן - 2 ,
נ ג ד - רוב,
הצעה לא נתקבלה.

ה ס ת י י ג ו ת לגב' ר. כהן ולבר-יהודה.

בעד הצעת מר בדר - 1,
נ ג ד - רוב,
הצעה לא נתקבלה.

ה ס ת י י ג ו ת: לחבר הועדה בדר.

בעד הצעת הגב' דרורי - 4
נ ג ד - 3,
הצעה נתקבלה.

ה ס ת י י ג ו ת: לשר המשפטים, בדר וורמפטיג.

סעיף מס. 9 :

"פקודת החוק הפלילי, 1936⁽²⁾ תתוקן כך:

(א) פסקה (ג) של הסייג לסעיף 181 - בסלה;

(ב) אחרי סעיף 181 יבוא סעיף זה:

"התרת קשר 181א. החיר האיש קשר הנישואין על כרחק
של האשה, באין פסק-דין של בית-
משפט או בית-דין מוסמן המחייב
את האשה לחתרת קשר הנישואין -
האיש אשם בפשע ודינו מאסר עד
חמש שנים".

נ ת ק ב ל ללא התנגדות.

ה ס ת י י ג ו ת: לחבר הכנסת ג'רג' ורה המציע למחוק את הסעיף.

גב' ח. כהן * ~~XXXXXXXXXXXX~~ הועדה תסכים, אם היו"ר יאמר בשמה במליאה, כי
גם אלה שחתגדו להכניס לחוק כל עניני משפחה
וכו' הושבים שיש לנו חוסר כחוקה כזו וכי זה מתקם קשה בחיי המשפחה וחילדים.
ברצוני שהועדה תביע המיכה מוסרית בעצם הצורך
בחוק המשפחה ותביע צערה על שמסרד המשפטים לא עשה זאת בזמנו ושלא נמצא חבר
אחר של הכנסת שיכול היה לעשות זאת בזמנו.

היו"ר נ. ניר: את אשר חברי הועדה רצו להכניס והיו מסכימים לכך -
אודיע במליאה. אבל אצא דברים שחתגדו להם באופן
פרינציפיוני - לא אביא בפני המליאה.

בקשר לשם החוק ישנן כמה הצעות והן:

- (1) חוק שוויון זכויות האשה;
- (2) חוק שוויון האשה;
- (3) חוק לשוויון האשה (הצעת הגב' ע. מימון)
- (4) חוק לתקון מעמדה המשפטי של האשה; (הצעת גב' ר. כהן)
- (5) חוק לתקון הגבלות ^{והתובנות} אחרות לגבי האשה; (הצעת בר-יהודה)
- (6) חוק לשוויון זכויות/האיש והאשה; (הצעת י. הררי)

ה צ ב ו ת

- בעד השם: "חוק שוויון זכויות האשה" - 1,
- בעד השם: "חוק שוויון האשה" - 6,
- בעד השם: "חוק לשוויון האשה" - 2,
- בעד השם: "חוק לשוויון זכויות וחובות האיש והאשה" - 1,
- בעד השם: "חוק לתקון מעמדה המשפטי של האשה" - 1,
- בעד השם: "חוק לתקון הגבלות אחדות לגבי האשה" - 1,

ברוב קולות הוחלט ששם החוק יהיה:

"חוק שוויון האשה"

ח ס ת י י ג ו י ו ת :

- לחבר הועדה בר-יהודה המציע: "חוק לתקון הגבלות אחדות לגבי האשה";
- לחברת הועדה גב' ע. מימון המציעה: "חוק לשוויון האשה";
- לחבר הועדה ז. הררי המציע: "חוק לשוויון זכויות וחובות האיש והאשה".
- לגב' ר. כהן המציעה: "חוק לתקון מעמדה המשפטי של האשה".

(הישיבה נסתיימה בשעה 7.45)